

UZASADNIENIE

Powód Jerzy Z. domagał się w imieniu własnym, a także jako przedstawiciel ustawowy małoletnich A. Z., R. Z. oraz D. Z. (1) zmiany orzeczenia o alimentach na rzecz małoletnich zawartego w wyroku rozwiązującym małżeństwo jego oraz matki małoletnich. Roszczenia powoda dotyczyły uchylecia jego obowiązku alimentacyjnego wobec małoletnich oraz zasądzenia alimentów dla małoletnich powodów od ich matki. Domagał się również zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Żądania małoletnich powodów dotyczące alimentów zostały wyłączone zarządzeniem z dnia 24 marca 2017r (k. 69v) do odrębnej sprawy. Ostatecznie jednak jako sprawę o alimenty dla małoletnich powodów prowadzono sprawę niniejszą, zaś żądania powoda uchylecia jego obowiązku alimentacyjnego wobec synów rozpoznano w sprawie o sygn.. III RC 200/17.

Precyzując swoje żądania przedstawiciel ustawowy powodów domagał się w ich imieniu alimentów wysokości po 400,- zł na dwóch starszych synów i po 300,- zł na młodszego.

(k.2 - 3, 49,69)

Pozwana D. Z. (2) ustosunkowując się do żądań pozwu wniosła o ich oddalenie. Ostatecznie uznała roszczenia powodów do kwoty po 150 ,- zł miesięcznie dla każdego z nich

(k. 98-99,)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

J. Z. oraz D. Z. (2) są rodzicami małoletnich D. Z. (1) ur. (...), R. Z. ur. (...) oraz A. Z. ur. (...)

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2015r Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie IC 1768/13 rozwiązał małżeństwo stron z winy J. Z.. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi Sąd ograniczył obojgu rodzicom poprzez poddanie jej w przypadku pozwanej stałemu nadzorowi kuratora sądowego, a w przypadku powoda poprzez ograniczenie jej do współdecydowania o najistotniejszych prawach dzieci w zakresie leczenia, wychowania i kształcenia. Sąd ustalił miejsce zamieszkania małoletnich przy matce zobowiązując ją również do powstrzymywania się od spożywania alkoholu, gdy ma pod opieką dzieci. Sąd ustalił kontakty powoda z dziećmi oraz zasądził od niego na rzecz małoletnich synów, płatne do rąk pozwanej, alimenty w wysokości po 400,- zł miesięcznie na D. i R. oraz po 300 zł miesięcznie na rzecz A..

Postanowieniem z dnia 16 maja 2016r w sprawie I. N. 655/16 Sąd Rejonowy w Toruniu w trybie zabezpieczenia na czas trwania postępowania powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi ich ojcu ustalając w sten sposób miejsce zamieszkania chłopców przy ojcu. Postanowieniem było konsekwencją postawy pozwanej, która porzuciła dzieci na tydzień i nadużywała alkoholu.

Od początku maja 2016r małoletni mieszkają z ojcem. Matka małoletnich utrzymuje z nimi sporadyczne kontakty, nie łoży w żaden sposób na ich utrzymanie. Małoletni D. ma 16 lat – uczęszcza do gimnazjum, teraz zdał do III klasy. W okresie, gdy małoletni pozostawał pod opieką matki w T. nie uzyskał raz promocji do kolejnej klasy. Małoletni A. rozpocznie naukę w szkole podstawowej. Małoletni A. i D. są zdrowymi, prawidłowo rozwijającymi się chłopcami. Małoletni nie chodzą na dodatkowe odpłatne zajęcia – według ojca powodowie dopiero aklimatyzują się w nowym środowisku, obawiają się sami wychodzić, gdyż boją się matki oraz babki macierzystej, a do tego mają ograniczone możliwości finansowania takich zajęć.

Małoletni R. jest osobą niepełnosprawną od urodzenia z powodu dziecięcego porażenia mózgowego. Małoletni uczęszcza do szkoły specjalnej w O. – codziennie zawozi go tam i odwozi autobus.

Małoletni powodowie mieszkają z ojcem w wynajętym dwupokojowym mieszkaniu w B.. Rodzina utrzymuje się ze świadczeń z pomocy społecznej. Ojciec powodów nie pracuje – otrzymuje świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym synem R. w wysokości 1.400,- zł miesięcznie. Dodatkowo pobiera na syna zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153,- zł oraz zasiłki rodzinne na każdego z synów w wysokości łącznej nieco ponad 300 zł. Ojciec powodów pobiera na również na każdego z nich świadczenie 500 +. Pomimo wydania postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia zasądzającego alimenty dla małoletnich powodów od ich matki, ta w żaden sposób nie wywiązuje się ze swojego obowiązku, zaś prowadzona przez komornika sądowego egzekucja okazała się być bezskuteczna. W przyszłości powodowie najprawdopodobniej będą otrzymywali świadczenia alimentacyjne wypłacane przez Fundusz Alimentacyjny. Ojciec powodów prowadzi dom, opiekuje się szczególnie niepełnosprawnym R. - z uwagi na powyższe oraz na otrzymywane świadczenie pielęgnacyjne nie może podjąć żadnego zatrudnienia, gdyż wiązałoby się to z jego utratą. Koszty wynajmu i utrzymania mieszkania zajmowanego przez powodów oraz ich ojca to łącznie kwota rzędu 1.000,- zł miesięcznie.

Ostatecznie postanowieniem z dnia 11 października 2016r w sprawie I. N. 655/16 Sąd Rejonowy w Toruniu zmienił pkt. 2 wyroku rozwodowego stron w ten sposób, że powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi ich ojcu, ustalając w ten sposób miejsce zamieszkania małoletnich przy ojcu. Władza rodzicielska pozwanej nad małoletnimi została jej ograniczona do współdecydowania o istotnych sprawach dzieci. Wykonywanie władzy rodzicielskiej powoda nad małoletnimi poddano nadzorowi kuratora sądowego. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 3 listopada 2016r.

Pozwana ma 40 lat, jest zdrowa, nie jest z nikim związana, nie posiada na utrzymaniu innych dzieci. Pozwana przez ostatnie 17 lat nie pracowała – zajmowała się dziećmi. Pozwana w 2016r dobrowolnie zgłosiła się na terapię odwykową od alkoholu i miała ją ukończyć. Według matki pozwanej jej córka przechodzi traumę i załamanie nerwowe po tym jak odebrano jej dzieci i utraciła z nimi kontakt. Pozwana nie posiada żadnego majątku nie jest z nikim związana. Pozwana zaczęła odwiedzać dzieci – stara się do nich przyjeżdżać raz na dwa tygodnie; podróż kosztuje ją 80 zł.

Pozwana od 27 stycznia 2017r została zarejestrowana jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Pozwana korzysta z pomocy społecznej – otrzymała zasiłek celowy na zakup żywności w wysokości po 75 zł miesięcznie na okres styczeń-marzec 2017r. oraz zasiłek z tytułu bezrobocia w wysokości po 317 zł miesięcznie , na ten sam okres. Pozwana nie posiada stałego zatrudnienia, nie szuka aktywnie pracy, podejmuje sporadycznie dorywcze prace. Pozwana mieszkała z matką – obecnie ma mieszkanie socjalne o pow. 40 mkw. Pozwana utrzymuje się dzięki pomocy matki oraz z świadczeń z pomoc społecznej oraz z sporadycznych prac dorywczych.

Postanowieniem z dnia 6 marca 2017r Sąd Rejonowy w Olsztynie w trybie zabezpieczenia uchylił z dniem 3 listopada 2016r obowiązek alimentacyjny powoda na rzecz jego synów. Sąd zasądził również w trybie zabezpieczenia alimenty od pozwanej na rzecz małoletnich powodów w wysokości po 300,- zł miesięcznie na każdego z nich poczynając od dnia 4 listopada 2016r.

(bezsporne, odpisy orzeczeń k. 5 – 8, dokumenty w aktach sprawy I C 1768/13 SO w Toruniu, decyzja k. 38; decyzje k. 78-79, rachunki i faktury k. 102-110, zeznania świadka B. O. k. 115, zeznania przedstawiciela ustawowego powodów k. 115-116)

Sąd zważył, co następuje

Sąd ustalił stan faktyczny w sprawie na podstawie przedłożonych przez nie dokumentów, dokumentów zebranych w aktach sprawy rozwodowej rodziców powodów, oraz na podstawie podnoszonych przez strony okoliczności, które co do zasady nie były kwestionowane przez stronę przeciwną.

Opierając się na poczynionych ustaleniach Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo.

Zgodnie z treścią art. 133. § 1 krio rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawała kwestia istnienia obowiązku alimentacyjnego pozwanej wobec małoletnich powodów. Małoletni powodowie nie są w stanie samodzielnie się utrzymywać z uwagi na wiek, a w przypadku małoletniego R. również z uwagi na stan zdrowia. Małoletni powodowie nie posiadają również żadnego majątku, z którego dochody mogłyby być przeznaczane na ich utrzymanie.

Oceniając zakres usprawiedliwionych potrzeb powodów Sąd miał na uwadze, że są one typowe dla dzieci w tym wieku, a przy tym skromne z uwagi na status materialny ich rodziców. Tym nie mniej należy podkreślić, że żądane alimenty nie są wysokie w stosunku do podstawowych kosztów utrzymania powodów ponoszonych obecnie wyłącznie przez ich ojca dzięki świadczeniom z pomocy społecznej. Zdaniem Sądu koszty wyżywienia, zakupu ubrań i odzieży, koszty związane z edukacją małoletnich, zapewnieniem im opieki lekarskiej, te związane z zapewnieniem im nawet niewielkich atrakcji, czy zakupem zabawek oraz część wydatków za zajmowane przez nich lokum nawet przy minimalistycznym podejściu wynoszą co najmniej po 600,- zł miesięcznie.

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż argumentacja pozwanej, iż przedstawiciel ustawowy powodów już obecnie dzięki licznym świadczeniom z pomocy społecznej może zaspokajać w pełni potrzeby małoletnich synów nie może zostać uwzględniona. Przede wszystkim należy podkreślić, że obowiązek utrzymywania dzieci obciąża przede wszystkim rodziców, zaś Państwo ma obowiązek pomagać tym rodzinom, którym jest to z uwagi na ich szczególną sytuację potrzebne. W żadnym razie pomoc Państwa nie zwalnia wszakże rodzica od obowiązku utrzymywania swoich dzieci. Po drugie po ostatniej nowelizacji art. 135 § 3 k.r.o. ustawodawca wprost rozstrzygnął, że w/w świadczenia pobierane na powodów przez ich ojca nie wpływają na zakres obowiązku alimentacyjnego.

Pomimo tego, że zgłoszone przez przedstawiciela ustawowego powodów roszczenia co do alimentów nie są obiektywnie oceniając wygórowane, Sąd nie mógł ich w pełni uwzględnić. Wysokość obowiązku alimentacyjnego zależy bowiem również od możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanej, a te są obecnie nieznane. Pozwana obecnie nie przejawia żadnej aktywności zawodowej, utrzymuje się dzięki pomocy społecznej oraz pomocy matki – przez ostatnie około 17 lat nie pracowała, zajmowała się domem. Z drugiej stron Sąd wziął pod uwagę fakt, że pozwana jest ciągle młodą zdrową kobietą, która nie ma obecnie żadnych obowiązków związanych z opiekowaniem się dziećmi i dlatego może i powinna pracować. Podnoszone przez matkę pozwanej argumenty o jej trudnej sytuacji osobistej, swego rodzaju załamaniu psychicznym, brakiem chęci do życia nie mogą być uwzględnione na korzyść pozwanej. Pozwana nie wykazała w żaden sposób, że jest stan zdrowia uniemożliwia jej podjęcie zatrudnienia, zaś jej stan emocjonalny nie może przeważać podstawowego obowiązku jakim zabezpieczenie potrzeb egzystencjalnych i rozwojowych jej własnych dzieci.

Dodatkowo należy podkreślić, że pozwana mieszka w dużym, szybko rozwijającym się mieście, gdzie nie ma większych problemów ze znalezieniem pracy. W konsekwencji Sąd uznał, że możliwości zarobkowe pozwanej należy ocenić co najmniej na poziomie najniższego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach prawa. Obecnie jest to kwota 2000,- zł brutto, przy czym ulega ona co roku zwiększeniu.

Mając na uwadze wszystkie podniesione okoliczności, uwzględniając fakt, iż przedstawiciel powodów również ma obowiązek łożenia na utrzymanie swoich synów, niezależnie od osobistych starań o ich rozwój i utrzymanie Sąd uznał za celowe ustalenie obowiązku alimentacyjnego pozwanej wobec powodów na kwotę po 300,- zł miesięcznie. Sąd zasądził alimenty od następnego dnia, po dacie uprawomocnienia się orzeczenia Sądu Rejonowego w Toruniu, na mocy którego małoletni powodowie ostatecznie wrócili pod pieczę ojca.

Uwzględniając powództwo jedynie częściowo Sąd oddalił je w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu i sądowych rozstrzygnięto na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych mając na względzie, uwzględniając fakt, że pozwana w pierwszym rzędzie powinna skupić się na płaceniu bieżących alimentów oraz spłaceniu zaległości alimentacyjnych.

O wynagrodzeniu pełnomocnika pozwanej z urzędu orzeczono na podstawie § 2 , § 4 ust. 3 oraz § 10 pkt. 9 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714)